

Kråkvasstind.

Tore Stene

POSTBOKS STROPPELSJØDALEN

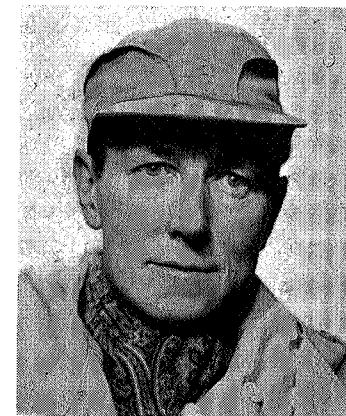
Av Per B. Holaker

Mange av T.T.-medlemmene har gode og hyggelige minner om turen fra Reinheim om Stroppelsjødalen ned til Kongsvoll. Lett og vakker tur i storslagne omgivelser.

Kommet over platået fra Reinheim, ser en øverst i dalen den lille jakt- og fiskebua til Per Holaker, den ligger ensomt og ødslig ved en av Stroppelsjøene. Fred og ro hviler over vidda, den eneste spenning en føler er i forbindelse med forventningen om å treffe på moskus-flokken. Men i noen kalde vinterdager under krigen var det mindre med fred og ro i disse traktene, men desto mere spenning! Vi ber Per Holaker på Kongsvoll fortelle litt fra hine hårde dager.

R. J.

Det var vinteren 1944/45 at 4 mann fra Kompani Linge, som var kommet luftveien tidligere på høsten, flyttet inn på Stroppelsjøbua. Det ble da nødvendig å kunne gi hverandre beskjeder uten alltid å måtte ta risikoen og vanskelighetene ved personlige møter. Og postboks ble etablert ved Statens Hestavlseter under Nystubø fremme i dalen, eller nr. 31 som lokaliteten da ble titulert. Det kom til å knyttes særlige minner til denne postboksen.

I begynnelsen av desember 1944 da strømmen av retirerende tyskere fra ishavsfronten kom trekkende sydover, ble kommunikasjonsmidlene tatt under strengere bevoktning, og hundre mann rykket plutselig inn her på Kongsvoll for å bevokte jernbane og telefon, samtidig som styrker ellers ble forlagt over hele fjellet langs Dovrebanen. Da Ardenner-offensiven også satte inn, fikk sabotasje-gruppene ordre om å hindre eller sinke troppeforflytningene. Gruppen «Woodpecker» i Stroppelsjødalen fikk ordre om å foreta sprengning av Dovrebanen i en tunell i Drivdalen.

Natt til den 10. smalt det, og så var pokker løs. Avdelinger av tyskere og norske SS på sporet innover fjellet etter sabotørene. Det var kaldt og stille klarvær, så en så i tankene skisporene etter gutta ligge der synlige og vise vei. En var ute alt i ett og så på været og bad bare om at det skulle ryke opp til styggvær, mens mavepinen gnog av engstelse, ettersom ryktene atpåtill tok til å svirre om sabotører som skulle være tatt på en hytte inne i fjellet. Men tredje dagen ga offiseren fra divisjonsstaben på Dombås, som ledet etterforskningen og som var tatt inn her, beskjed om at han skulle reise, idet letingen var oppgitt. En kunne igjen puste litt lettere inntil en fikk et lite ekstra sjokk — jeg ble kalt inn for å forhøres om hyttene her i Snøhettatraktene. En patrulje fra den tyske forlegningen her hadde vært en søndagstur innover fjellet og hadde fortalt at en hytte skulle være oppbrukt og bebodd, det skulle vært dagen før sprengningen. Etter beskrivelsen skulle det være en liten hytte i Kallvelldalen, og jeg måtte medgi at hytta tilhørte meg. De skulle straks innover for å undersøke. Men avstanden og fjellet virket nok passe avskrekkende, for de fant til slutt ut at det var for langt på dag etc. etc. så det ble utsatt — og mere ble det ikke.

Det var imidlertid mindre hyggelig. Særlig engstelig var jeg for at guttene var blitt iakttatt uten å vite det. Det ville ikke vært så bra om en undersøkelsespatrulje fant hytten pent låst og i orden. Men en rekognoseringstur av min medarbeider Pelle (selv var jeg nokså «kampudyktig» på grunn av et brukket ribben) gjorde det klart at alt var i skjønneste orden der inne. Det var tydelige merker etter baufil på jernslåene og de tilsynelatende avsagede hengelås lå like fine og uberørte på det avtalte gjemmede, mens hytten

Månen viser vei.

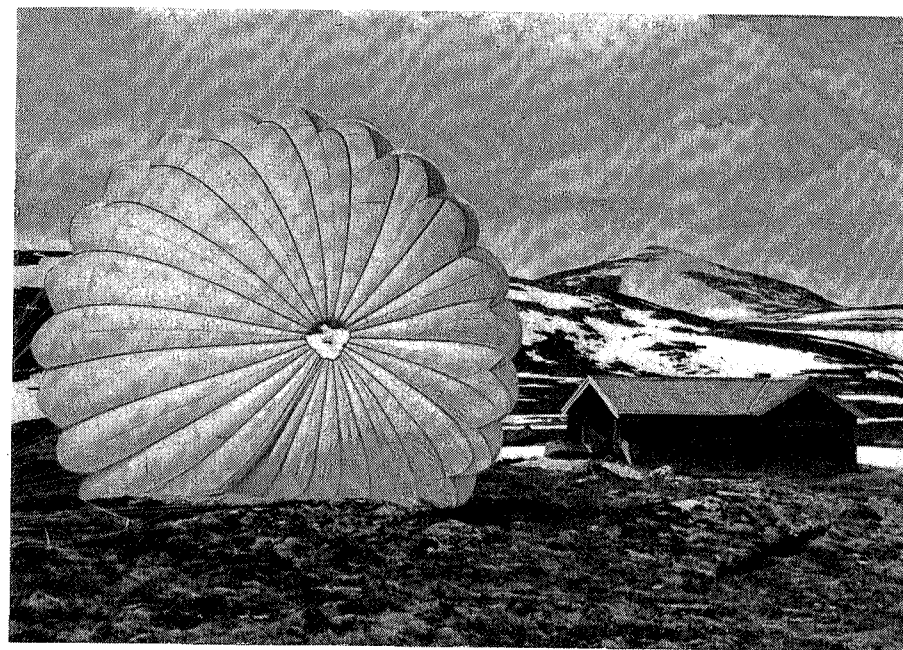
Per Holaker

innvendig så passe oppbrukt og tilgriset ut som etter besøk av uønskede gjester. Så gjenstod det å komme i kontakt med gruppen igjennom postboksen. Vi hadde dessuten avtalt å møtes der lille juleaften for å «feire» julen sammen en stakket stund. Dessverre holdt været seg så klart og stille at jeg fant det utilrådelig å legge spor innover. Først 1ste dag jul kom Pelle og jeg oss innover. Med sekkene fulle av julegaver og julemat. Det var fra kaker og lefse, rømmebrød og skrivabrød, til sylte og juledram foruten andre små overraskelser. Vi hadde til og med resultatet av et par kvelders arbeide med å lage marsipan og karameller. Flaskeposten kom opp av sneen og det var med lettelse vi leste den korte meddelelse om aksjonens forløp, at alt stod bra til og at de hadde trukket inn til nr. 36 (Åmotsdalshytten) som avtalt. Videre beretning måtte utstå til vi møttes.

Like over nyttår utløp måneperioden, og da intet slipp var kommet måtte situasjonen snart bli fortløst — å ligge slik inne i fjellet

bak Snøhetta uten forsyninger av noe slag, henvist til å leve av den villreinen de kunne få skutt og til brensel bare den lave fjellvieren som kunne graves fram og ruskès løs. Den 7. januar var tiden utløpet og det bar inn til postboksen for å se om det ikke skulle være noe nytt. Nei, der lå flasken uåpnet og julesendingen uavhentet. Det så i hele tatt ikke bra ut. Idet vi skulle snu hjemover fikk jeg i kikkerten se en svart prikk langt inne i dalen hvor det på denne tiden skulle være bare hvite sneen. Den beveget seg og kom stadig nærmere — og vi så snart at det var en skiløper som kom framover dalen. Det var Svein, radiooperatøren, skjegget og fæl. Forsvinningsdrakten hadde gjort seg adskillig bedre i en kullkjeller enn her i sneen. Da han dro opp en bit med stekt reinskjøtt og bød på, så avvek ikke farven på hele karen stort fra dette. Mens sekken ble fylt med den forsinkede julesending fikk vi så en farverik beretning om den siste måneds begivenheter, om enn i et noe utydelig mål ettersom han gnasket sukkerbiter og kaker alt i ett. Kjøttetingen hadde skapt en voldsom kulhydrathunger.

Jo, sprengningsordren var kommet plutselig dagen etter vårt siste møte inne på hytta. Lørdagen begav så de 3 som skulle utgjøre sprengningspartiet seg avsted til Kallvellbua, men først nedom postboksen for å se om denne. Så satt de da i bua søndagsmorgen etter frokosten og drev på med å gjøre ladningene i stand, og vet ikke ordet av det før de får se en tysker komme opp ryggen fra vannet bare 30 meter utenfor hytten. Det var å fly fra bordet, få tak i våpnene og raske unna det grøvste og smette inn i soverommet hvor døråpningen var dekket med portierer. Døren til hytta var låst og nøkkelen stod i på innsiden, bare en vindusskodde var tatt fra og det var på samme side som inngangen! Tyskeren banket på, rusket i døren, dundret i veggen og kom så på vinduet og kikket inn på det avbrutte frokostbord. Det var like før de to som hadde ham på kornet skulle trykke av, da tredjemann fikk høre det var flere utenfor veggen. En tysker prøvde å kikke inn i soverommet gjennom sprekke i skoddene. «Hadde han kunnet se i mørke, så ville han ha sett det lyse i kula inne i løpet,» som Kåre hadde sagt, munningen på pistolen hans hadde visst ikke vært mange tommene fra øyet. Stillingen var fortvilet, de kunne vente kulene komme inn

Stroppelsjøbua. Snøhetta.

Per Holaker

gjennom tømmerveggene hvert øyeblikk. Spor fram til hytten, døren låst med nøkkelen stående i på innsiden, så det var klart det var folk inne. Og frampå bordet lå det litt av hvert kompromitterende. Den eneste mulige plan var å stupe ut igjennom vinduet med glass og sprosser, og med håndgranater og håndvåpnene gjøre det beste ut av det. Like før de skulle gå i gang, kommer en ski svingende forbi vinduet, det var tyskerne som snudde og dro sin vei! Ufattelig.

Her kunne jeg fylle ut ettersom jeg hadde snakket med en av tyskerne som hadde vært der. Han betrodde meg attpåtil at han hadde sett en lue med kokarde og et sølvmerke på, og lurte på om det kanskje kunne ha vært jakttoppsyn. Jeg hadde da måttet svare at denslags var ukjent før krigen, men at det under denne var blitt så mange uniformer og emblemer at det var ikke utenkelig. Lykken var at disse tyskerne var kommet like fra Murmanskfronten hvor de hadde ligget i et par år og ikke hadde den ringeste ide om slikt

som sabotasje og hjemmefront. Og det med den uniformslignende luen hadde han nok holdt tett med under forklaringen til sitt politi, for ellers hadde han vel prompte blitt tatt for sin forsømmelse.

Etter denne opplevelsen startet gruppen straks for Støldalen for å ta seg ned denne til jernbanen. Men styggvær tvang dem tilbake til hytten. Så ned neste dag og inn i tunellen hvor de hadde oppholdt seg i adskillige timer for å vente på et passende tog, og la det personførende tog komme igjennom for at det ikke skulle gå utover norske liv. Deretter innover om natten i styggværet, som så ga seg. En større omgående bevegelse og over Kinnin ned til nr. 34 (Stroppelsjøbua).

Svein hadde ryddet hytten og stod klar med sender og utstyr på pulken for å ta seg inn til nr. 36 (Åmotsdalshytten) som var avtalt som møtested i tilfelle noe gikk galt, — sprengningspartiet var over 1 døgn overdue, så noe måtte ha skjedd som hadde forhindret den opprinnelige timeplan — da han får se gutta komme ned Kinnin i en voldsom utforkjøring. Slitne som disse var, ble det til at de la seg for på hytta.

Så var det ved morgenkaffen. Vinduene blendet med skodder utenfor og reinskinn forspikret inne. Da hører de det går på skaren utenfor hytten. Alle mann til våpnene og én klar for å sette av alle sprengladningene som de hadde plasert rundt hytten for så å storme ut, dekket av forvirringen disse forhåpentligvis skulle volde et øyeblikk. Så kom noen kravlende opp på bølgeblikktaket, og de ante hva som skulle komme — en håndgranat ned gjennom ovns-pipen. Alle krøp sammen og dekket seg så godt som råd var med soveposer og sengklær. Intet skjedde — bar nu og da var det noen som beveget seg ute. Eviglange minutter. — Til slutt måtte noe gjøres. De lot ladningene være forløbig og to mann fór ut gjennom ytterste rummet og stupte ut igjennom øverste døråpningen (døren var todelt av hensyn til sneen som stadig drev til foran døren). Da lettet det to ravnere fra taket! Det var de som med de svære klørne sine hadde bevirket hele forskrekkelsen, sammen med nervene som nok stod litt på høykant — men da fant de også at det var på tide å komme seg inn til Åmotsdalshytten som lå noe tryggere til.

Her hadde de så ligget og ventet på slipp. Maten var sluppet opp, så de hadde måttet holde seg til reinskjøtt, og litt te som var igjen. Til juleaften hadde de hatt igjen hver sin potet som de hadde gjemt på, samt en kafferasjon. Brensel hadde det vært smått med, så til slutt hadde de måttet gå løs på panelingen i det ene rummet. Maven hadde ikke helt gått med på å bli satt på bare kjøttrasjon, og vondt hadde de begynt å få i tannkjøttet når de skulle fjerne kjøttrevlene som stadig satte seg — —. Nu var de på vei tilbake til hovedbasen lenger øst. Svein var gått i forveien for å se om postboksen først om det var noe spesielt fore nede i dalen, da de neste dag skulle krysse jernbanen og veien.

Så skiltes vi for denne gangen — Svein til hytten for å møte de andre som var underveis, for å feire en forsinket juleaften inne i Stroppelsjøbua og vi to hjem adskillig letter til sinns. Postboksen var igjen fri for uavhentet post.

Safari i Torsbjørkdalen.

O. Lykstad